

Науково-практичний коментар Господарського процесуального кодексу України

У даному науково-практичному коментарі подано ґрунтовний аналіз чинної редакції Господарського процесуального кодексу України з урахуванням останніх змін і доповнень **станом на 1 лютого 2022 року**.

Мета коментаря – дати чітке системне уявлення про господарський процес як врегульовану нормами господарського процесуального права діяльність суду, що здійснюється в установленому законом порядку та визначається системою взаємопов'язаних господарських процесуальних прав, обов'язків і господарських процесуальних дій суду, органу державного виконання та учасників процесу з їх реалізації.

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ
КОМЕНТАР
ГОСПОДАРСЬКОГО
ПРОЦЕСУАЛЬНОГО
КОДЕКСУ УКРАЇНИ

*За загальною редакцією
доктора юридичних наук **Короєда Сергія Олександровича***

СТАНОМ НА 1 ЛЮТОГО 2022 РОКУ

Київ
ВД «Професіонал»
2022

УДК 346.9 (477) (094.5)
Н 34

**Науково-практичний коментар Господарського процесуального кодексу
Н 34 України.** Станом на 1 лютого 2022 р / За заг. ред. Короєда С. О. – Київ :
Видавничий дім «Професіонал», 2022. – 420 с.

ISBN 978-966-370-352-7

У даному науково-практичному коментарі подано ґрунтовний аналіз чинної редакції Господарського процесуального кодексу України з урахуванням останніх змін і доповнень.

Мета коментаря – дати чітке системне уявлення про господарський процес як врегульовану нормами господарського процесуального права діяльність суду, що здійснюється в установленому законом порядку та визначається системою взаємопов'язаних господарських процесуальних прав, обов'язків і господарських процесуальних дій суду, органу державного виконання та учасників процесу з їх реалізації.

УДК 346.9 (477) (094.5)

ISBN 978-966-370-352-7

© Видавничий дім «Професіонал», 2022.

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

Журавльова Зоря Владленівна – кандидат юридичних наук, приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу;

Галуцько Валентин Васильович — доктор юридичних наук, професор, почесний директор Науково-дослідного інституту публічного права, голова громадської організації «Академія адміністративно-правових наук»;

Короєд Сергій Олександрович — доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри цивільного права і процесу Приватного вищого навчального закладу Університет Короля Данила;

Костюк Віктор Леонтійович — доктор юридичних наук, доцент, заслужений юрист України, Заступник завідувача відділом з питань бюджету, оподаткування та банківської діяльності Головного науко-експертного управління Верховної Ради України;

Нікітін Володимир Вікторович — кандидат юридичних наук, Заступник начальника управління — начальник відділу розгляду звернень у сферах державної реєстрації Департаменту державної реєстрації і нотаріату Міністерства юстиції України;

Онщенко Наталія Миколаївна — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, академік Національної академії правових наук України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В. М. Корецького. Голова секції науково — консультативної ради при Вищому адміністративному суді України;

Петков Валерій Петрович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, професор кафедри права Університету імені Альфреда Нобеля;

Побіянська Неллі Борисівна — приватний нотаріус Ватутінського міського нотаріального округу Черкаської області;

Прилипка Сергій Миколайович — доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, академік Національної академії правових наук України, член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

Селівон Артем Миколайович — суддя Господарського суду міста Києва;

Татарова Тетяна Олександрівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри публічного адміністрування Національної академії внутрішніх справ;

Теремецький Владислав Іванович — доктор юридичних наук, доцент, Заслужений юрист України, професор кафедри цивільного права і процесу Тернопільського національного економічного університету, адвокат.

Хатнюк Наталія Сергіївна — доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри публічного та приватного права факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка;

Чижмарь Катерина Іванівна — доктор юридичних наук, заслужений юрист України.

ВСТУП

Господарський процесуальний кодекс України в редакції, що уособлює цілий етап втілення судової реформи в державі, викликав неоднозначну оцінку науковців та правників-практиків, а також суддів. І нема де правди подіти – негативних оцінок чи то сумнівів було більш, ніж схвальних відгуків.

Як й все кардинально нове, що розроблене та прийняте у стислі строки, новий ГПК вже зараз заклав необхідний базис для внесення змін і доповнень для доопрацювання нормативного акту в цілому.

Серед головних вад нового кодексу майже в один голос всі визначають занадто докладну регламентацію окремих процедурних питань, що є потенційною причиною для втрати господарським провадженням притаманної йому динамічності.

Чимало суперечок викликає введення у процес фігури свідка. За окремими оцінками при розгляді господарських справ небагато фактів може бути підтверджено саме показами свідка. Процедура ж його залучення та опитування в судовому процесі займає солідний проміжок часу, що впливає на загальний час розгляду справи.

Неоднозначні оцінки надані залученню у практику нового виду провадження, а саме наказного. Багато хто вважає, що був недостатньо вивчений у цілому невдалий досвід судочинства цивільного, де ефективність наказного провадження була зафіксована на доволі низькому рівні.

Також, якщо не негативні враження, то сумніви є у спеціалістів що зміни вирішальної складової при визначенні юрисдикції суду – тут провідну роль буде грати предметна складова, а не складова суб'єктна. Наразі неможливо якось це об'єктивно оцінити, певно це зараз просто незвично. До того ж слід мати на увазі розширення повноважень господарського суду.

Багато питань виникає щодо практичного застосування «адвокатської монополії» і через це фактичного усунення від господарського процесу і представництва в суді юридичних осіб корпоративних юристів. Тут справа не тільки у значних грошових втратах підприємств, установ, організацій. Тут мова йде про організацію роботи юридичних служб, а можливо і їх існування в цілому. Залучати адвокатів на постійну роботу не зможе майже ніхто. А покладання повсякденної (а не тільки судової) практичної роботи юриста підприємства, установи, організації на адвокатів (адвокатські контори) буде недоцільно і так само недешево.

Дуже неоднозначно оцінюються новели щодо відповідальності за зловживання процесуальними правами, оскільки подібного роду правові конструкції дуже легко в наших реаліях перетворюються на джерело тих самих зловживань, проти яких вони в ідеалі були направлені.

Якщо оцінювати новий ГПК в цілому, то не можна не погодитися з тим, що за великим рахунком кодекс орієнтований на створення такої собі ідеальної моделі судочинства і намагається «прилаштуватися» у певних правових стандартах та конструкціях, не враховуючи при цьому різноманіття правових ситуацій.

Але, враховуючи об'єктивну правову реальність і, відповідно, нагальну необхідність у таких змінах, можна вважати прийняття нового ГПК рухом уперед. А вже його практичне застосування покаже чи були праві автори законопроекту, чи навпаки, їх нинішні опоненти.

Враховуючи нову редакцію Кодексу, реформування судової системи у цілому, вважаємо за доцільне при коментуванні статей не посилатися на матеріали ВГСУ та ВСУ, що мали місце до набуття чинності цим Кодексом. Напрацювання судової практики і узагальнення її в сенсі наявних новацій ще попереду, а тому й будуть враховані у наступних редакціях і коментарях в порядку їх надходження.

ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

Із змінами і доповненнями, внесеними

Законами України

від 7 грудня 2017 року N 2234-VIII, ОВУ, 2018 р., № 6, ст. 246

Кодексом України з процедур банкрутства

від 18 жовтня 2018 року № 2597-VIII, ОВУ, 2019 р., № 34, ст. 1197

(який вводить в дію з 21 жовтня 2019 року),

законами України

від 20 вересня 2019 року № 132-IX, ОВУ, 2019 р., № 82, ст. 2791,

від 2 жовтня 2019 року № 142-IX, ОВУ, 2019 р., № 84, ст. 2836,

від 3 жовтня 2019 року № 155-IX, ОВУ, 2019 р., № 84, ст. 2840,

від 18 грудня 2019 року № 390-IX, ОВУ, 2020 р., № 3, ст. 116,

від 14 січня 2020 року № 440-IX,

від 15 січня 2020 року № 460-IX

від 13 травня 2020 року № 590-IX, ОВУ, 2020 р., № 43, ст. 1378,

від 17 червня 2020 року № 720-IX,

від 18 червня 2020 року № 731-IX,

від 19 червня 2020 року № 738-IX

від 27 квітня 2021 року N 1416-IX, ОВУ, 2021 р., N 42, ст. 2502,

від 30 червня 2021 року N 1587-IX, ОВУ, 2021 р., N 62, ст. 3874,

від 30 червня 2021 року N 1588-IX, ОВУ, 2021 р., N 62, ст. 3875,

від 16 листопада 2021 року N 1875-IX

(зміни, внесені підпунктами 2 та 9 пункту 5 розділу III Закону України

від 19 червня 2020 року № 738-IX, набирають чинності з 16 серпня 2020 року)

(Процесуальні строки, які були продовжені відповідно до пункту 4 розділу X

"Прикінцеві положення" цього Кодексу в редакції Закону України від 30 березня

2020 року № 540-IX, закінчуються через 20 днів після набрання чинності Законом

України від 18 червня 2020 року № 731-IX. Протягом цього 20-денного строку

учасники справи та особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання

про їхні права, інтереси та (або) обов'язки (у разі наявності у них права на

вчинення відповідних процесуальних дій, передбачених цим Кодексом), мають

право на продовження процесуальних строків з підстав, встановлених Законом

України від 18 червня 2020 року № 731-IX)

(З 1 липня 2021 року до цього Кодексу будуть внесені зміни, передбачені окреми-

ми підпунктами пункту 5 розділу III Закону України від 19 червня 2020 року

№ 738-IX)

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Глава 1. Основні положення

Стаття 1. Призначення Господарського процесуального кодексу України

1. Господарський процесуальний кодекс України визначає юрисдикцію та повноваження господарських судів, встановлює порядок здійснення судочинства у господарських судах.

Стаття коментована визначає основне призначення Господарського процесуального кодексу України (надалі – ГПК, Кодекс), а саме визначення юрисдикції, повноважень системи господарських судів України. Також ГПК встановлює порядок здійснення процедури судочинства в системі господарських судів України.

Нагадаємо, що під **юрисдикцією** судів в Україні розуміється перш за все компетенція судових органів із розгляду справ (цивільних, кримінальних та інших) – в нашому випадку саме господарських; також може матися на увазі коло справ, які даний суд має право розглядати й вирішувати.

Поняття юрисдикція має походження з латини (*urisdictio*, від *jus (juris)* – право + *disco* проголошую).

Під **повноваженнями** судів в Україні розуміється нормативно визначена сукупність прав і обов’язків судів, що закріплені за ними Конституцією та законами України. Тобто в нашому випадку це є права та обов’язки всіх судів, що складають систему господарських судів України.

Порядок судочинства, за загальним поняттям, є визначена процесуальним законодавством процедура діяльності суду з відправлення правосуддя. В нашому випадку це діяльність усієї системи господарських судів із відправлення правосуддя у господарських справах.

Стаття 2. Завдання та основні засади господарського судочинства

1. Завданням господарського судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів, пов’язаних із здійсненням господарської діяльності, та розгляд інших справ, віднесених до юрисдикції господарського суду, з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, держави.

2. Суд та учасники судового процесу зобов’язані керуватися завданням господарського судочинства, яке превалює над будь-якими іншими міркуваннями в судовому процесі.

3. Основними засадами (принципами) господарського судочинства є:

- 1) верховенство права;
- 2) рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом;
- 3) гласність і відкритість судового процесу та його повне фіксування технічними засобами;
- 4) змагальність сторін;
- 5) диспозитивність;
- 6) пропорційність;
- 7) обов'язковість судового рішення;
- 8) забезпечення права на апеляційний перегляд справи;
- 9) забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення у визначених законом випадках;
- 10) розумність строків розгляду справи судом;
- 11) неприпустимість зловживання процесуальними правами;
- 12) відшкодування судових витрат сторони, на користь якої ухвалене судове рішення.

Стаття коментована визначає у загальному вигляді завдання та основні засади, на яких базується судочинство у господарських справах.

Під **завданнями** господарського судочинства (ч. 1 статті) слід розуміти судовий захист прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, держави під час вирішення спорів, що пов'язані з господарською діяльністю та інших спорів, що віднесені цим Кодексом до компетенції саме господарських судів.

Зауважимо, що розгляд справ має бути справедливим, неупередженим і своєчасним. Належне здійснення господарського судочинства сприяє зміцненню законності у сфері господарських відносин та впливає на удосконалення правового регулювання господарської діяльності.

Ч. 2 статті визначає провідну роль виконання завдань господарського судочинства у процесі вирішення спорів, відносну другорядність інших складових та чинників вірогідного впливу на цей процес.

Ч. 3 статті у вигляді переліку визначає основні засади, інакше – базові принципи, які забезпечують таку побудову самого господарського процесу, яка дозволяє суду у результаті розгляду справи приймати справедливе, неупереджені та своєчасне рішення; належним чином здійснювати у межах своєї компетенції захист порушених, невизнаних або оспорюваних прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, держави.

Всі ці принципи знаходяться у взаємозв'язку, тому поділ їх, наприклад на принципи організаційні або функціональні є достатньо умовним, саме тому трапляється, що один і той самий принцип виступає і як організаційний, і як функціональний. При цьому найважливішими є, безумовно, конституційний принцип **верховенства права** і його важлива складова – **принцип законності**.

Стаття 3. Законодавство про господарське судочинство

1. Судочинство в господарських судах здійснюється відповідно до Конституції України, цього Кодексу, Закону України «Про міжнародне приватне право», Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», а також міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.
2. Якщо міжнародним договором України встановлено інші правила судочинства, ніж ті, що передбачені цим Кодексом, іншими законами України, застосовуються правила міжнародного договору.
3. Судочинство у господарських судах здійснюється відповідно до закону, чинного на час вчинення окремої процесуальної дії, розгляду і вирішення справи.
4. Вищий суд з питань інтелектуальної власності розглядає справи, віднесені до його компетенції, в порядку, передбаченому цим Кодексом.

Стаття коментована визначає сукупність законодавчих актів, які визначають в цілому **законодавство України про господарське судочинство**.

Провідну позицію серед цих нормативних актів займає за загальним правилом **Конституція України** (надалі – Конституція).

Також судочинство господарськими судами здійснюється за приписами **ГПК, Закону України «Про міжнародне приватне право», Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»**.

До системи законодавства про господарське судочинство також входять **міжнародні договори** (пакти, угоди, конвенції), згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Розгляд справ з питань інтелектуальної власності, що є новацією у господарському судочинстві, здійснюється новітньою спеціалізованою судовою інстанцією – **Вищим судом з питань інтелектуальної власності** за приписами цього Кодексу.

Стаття 4. Право на звернення до господарського суду

1. Право на звернення до господарського суду в установленому цим Кодексом порядку гарантується. Ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи у господарському суді, до юрисдикції якого вона віднесена законом.
2. Юридичні особи та фізичні особи – підприємці, фізичні особи, які не є підприємцями, державні органи, органи місцевого самоврядування мають право на звернення до господарського суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав та законних інтересів у справах, віднесених законом до

юрисдикції господарського суду, а також для вжиття передбачених законом заходів, спрямованих на запобігання правопорушенням.

3. До господарського суду у справах, віднесених законом до його юрисдикції, мають право звертатися також особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.

4. Відмова від права на звернення до господарського суду є недійсною.

5. Угода сторін про передачу спору на розгляд третейського суду (міжнародного комерційного арбітражу) допускається.

До міжнародного комерційного арбітражу за угодою сторін може бути переданий будь-який спір, що відповідає вимогам, визначеним законодавством України про міжнародний комерційний арбітраж, крім випадків, визначених законом. До третейського суду за угодою сторін може бути переданий будь-який спір, який виникає з цивільних чи господарських правовідносин, крім випадків, передбачених законом.

6. Жодна особа не може бути позбавлена права на участь у розгляді своєї справи у визначеному законом порядку.

Стаття коментована визначає **право на звернення** до господарського суду і **гарантує** його.

Якщо законом справа підлягає розгляду у господарському суді, тобто предмет спору є в юрисдикції цього суду, то ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи у господарському суді.

Відповідно, на відміну від кодексу попередньої редакції, наразі розширене коло суб'єктів, що мають право на звернення до господарського суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав та законних інтересів. За приписами ч. 2 статті ними є:

- юридичні особи;
- фізичні особи – підприємці;
- фізичні особи, які не є підприємцями;
- державні органи;
- органи місцевого самоврядування.

А ч. 3 додає до цього кола ще й осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.

Оскільки ч. 4 статті визначає недійсність відмови від права на звернення до господарського суду, то наявність у договорах подібної конструкції не породжує ніяких правових наслідків, є нікчемною.

Тобто застосовується лише одна вимога – сам спір має буди в юрисдикції господарського суду.

За сторонами спірних відносин залишається право на розгляд справи у третейському суді та міжнародному комерційному арбітражі. Така дія сторін спору

не вважається відмовою від звернення до суду. Розгляд справ у визначених інстанціях здійснюється на підставі спеціального законодавства про міжнародний комерційний арбітраж та про третейські суди в Україні.

Право на звернення до господарського суду делегує суб'єкту такого звернення також **право на участь у розгляді своєї справи** у визначеному законом порядку. Це право також є невідчужуваним і непохитним, гарантованим коментованим Кодексом.

Стаття 5. Способи судового захисту

1. Здійснюючи правосуддя, господарський суд захищає права та інтереси фізичних і юридичних осіб, державні та суспільні інтереси у спосіб, визначений законом або договором.
2. У випадку, якщо закон або договір не визначають ефективного способу захисту порушеного права чи інтересу особи, яка звернулася до суду, суд відповідно до викладеної в позові вимоги такої особи може визначити у своєму рішенні такий спосіб захисту, який не суперечить закону.
3. Єдиним способом захисту прав осіб, які є (були) учасниками банку і права та інтереси яких були порушені внаслідок виведення неплатоспроможного банку з ринку або ліквідації банку на підставі протиправного (незаконного) індивідуального акта Національного банку України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, Міністерства фінансів України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, рішення Кабінету Міністрів України, є відшкодування завданої шкоди у грошовій формі.
4. Визнання протиправним (незаконним) індивідуального акта/рішення, зазначеного у частині третій цієї статті, не може бути підставою для застосування способів захисту у вигляді визнання недійсними, нечинними, протиправними та скасування будь-яких рішень, правочинів або інших дій / визнання протиправною бездіяльності, прийнятих, вчинених або допущених у процедурі виведення неплатоспроможного банку з ринку / ліквідації банку.

(Із доповненнями, внесеними згідно із Законом України від 13.05.2020 р. № 590-ІХ)

Стаття коментована визначає способи судового захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав та законних інтересів.

За приписами ч. 1 статті господарський суд під час здійснення правосуддя **захищає права та інтереси** фізичних і юридичних осіб, державні та суспільні інтереси **у спосіб, визначений законом або договором**. Тобто, при цьому судом реалізується принцип законності при здійсненні правосуддя у господарському судочинстві.

Але ж як вже було вказане у ст. 2 коментованого Кодексу і у коментарі до неї цей принцип є вкрай важливим, при цьому він одночасно лише одна із складових більш вагомого принципу – верховенства права. Принцип верховенства права є базовим при здійсненні правосуддя.

Саме тому у ч. 2 статті, що коментується передбачено, що коли законом чи договором не визначено взагалі чи визначено недостатньо ефективний захист порушеного права чи інтересів, то господарський суд відповідно до викладеної в позові вимоги такої особи може визначити у своєму рішенні такий спосіб захисту, який не суперечить закону.

Ця теза коментованої статті викликала абсолютного несправедливу критику з боку частини науковців і правників, мовляв без достатньої визначеності, без чітких критеріїв визначення подібних способів є вірогідність порушення принципів розумності, адекватності, а також рівності сторін. Дозволимо собі не погодитись з такими твердженнями. Насправді вперше у процесуальному законі України закладені можливості реалізації конституційного принципу верховенства права і визначений чіткий критерій – «суд відповідно до викладеної в позові вимоги такої особи може визначити у своєму рішенні такий спосіб захисту, який не суперечить закону».

Тобто наразі відсутність у законі (чи договорі) відповідної норми (що нещодавно було перешкодою до розгляду справи взагалі) не заважає суду визначити спосіб захисту порушеного права, який у суті своєї не буде суперечити загальній спрямованості і правовій визначеності нормативного акта.

Ось тут і має визначитися кваліфікація, підготовленість, якщо хочемо, то й майстерність судді чи суду.

Ч.ч. 3 та 4 статті є новелами, які пов'язані між собою. Вони стосуються захисту прав осіб у господарському судочинстві в справах щодо виведення неплатоспроможного банку з ринку або ліквідації банку на підставі протиправного (незаконного) індивідуального акта Національного банку України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, Міністерства фінансів України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, рішення Кабінету Міністрів України.

Ч. 3 статті прямо передбачає єдиний можливий спосіб, який може бути обраний для захисту прав – це відшкодування завданої шкоди у грошовій формі.

Ч. 4 так само прямо визначає, які інші способи не можуть бути застосовані у разі визнання судом протиправним (незаконним) індивідуальний акт, що визначений у ч. 3 статті.

Стаття 6. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система

1. У господарських судах функціонує Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система.

2. Позовні та інші заяви, скарги та інші передбачені законом процесуальні документи, що подаються до господарського суду і можуть бути предметом судового розгляду, в порядку їх надходження підлягають обов'язковій реєстрації в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі в день надходження документів.

3. Визначення судді або колегії суддів (судді-доповідача) для розгляду конкретної справи здійснюється Єдиною судовою інформаційно-телекомунікаційною системою у порядку, визначеному цим Кодексом (автоматизований розподіл справ).

4. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система відповідно до закону забезпечує обмін документами (надсилання та отримання документів) в електронній формі між судами, між судом та учасниками судового процесу, між учасниками судового процесу, а також фіксування судового процесу і участь учасників судового процесу у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

5. Суд направляє судові рішення та інші процесуальні документи учасникам судового процесу на їхні офіційні електронні адреси, вчиняє інші процесуальні дії в електронній формі із застосуванням Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи в порядку, визначеному цим Кодексом, Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів).

6. Адвокати, нотаріуси, приватні виконавці, арбітражні керуючі, судові експерти, державні органи, органи місцевого самоврядування, суб'єкти господарювання державного та комунального секторів економіки та особи, які провадять клірингову діяльність у значенні, наведеному в Законі України "Про ринки капіталу та організовані товарні ринки", реєструють офіційні електронні адреси в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі в обов'язковому порядку. Інші особи реєструють свої офіційні електронні адреси в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі в добровільному порядку.

7. Особам, які зареєстрували офіційні електронні адреси в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі, суд вручає будь-які документи у справах, в яких такі особи беруть участь, виключно в електронній формі шляхом їх направлення на офіційні електронні адреси таких осіб, що не позбавляє їх права отримати копію судового рішення у паперовій формі за окремою заявою.

8. Реєстрація в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі не позбавляє права на подання документів до суду в паперовій формі.

Особи, які зареєстрували офіційні електронні адреси в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі, можуть подати процесуальні, інші документи, вчинити інші процесуальні дії в електронній формі виключно за допомогою Єди-

ної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, з використанням власного електронного підпису, притрівняного до власноручного підпису відповідно до Закону України "Про електронні довірчі послуги", якщо інше не передбачено цим Кодексом.

Особливості використання електронного підпису в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі визначаються Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів).

9. Суд проводить розгляд справи за матеріалами судової справи у паперовій або електронній формі в порядку, визначеному Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів).

10. Процесуальні та інші документи і докази в паперовій формі зберігаються в додатку до справи в суді першої інстанції та у разі необхідності можуть бути оглянуті учасниками справи чи судом першої інстанції, або витребувані судом апеляційної чи касаційної інстанції після надходження до них відповідної апеляційної чи касаційної скарги.

11. Несанкціоноване втручання в роботу Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи та в автоматизований розподіл справ між суддями тягне за собою відповідальність, установлену законом.

12. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система підлягає захисту із застосуванням комплексної системи захисту інформації з підтвердженою відповідністю.

13. Положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положення, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів), розробляються Державною судовою адміністрацією України та затверджуються Вищою радою правосуддя після консультацій з Радою суддів України.

(Із змінами і доповненнями, внесеними згідно із законами України від 19.06.2020 р. N 738-IX, від 27.04.2021 р. N 1416-IX)

Стаття коментована уточнена згідно із Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи» від 27.04.2021 р. N 1416-IX та з урахуванням впровадження Положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положення, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів).

Стаття коментована визначає **загальні порядок і принципи функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС).**

Ця інформаційна система функціонує у всієї системи господарських судів України. Система також охоплює весь документообіг (зовнішній і внутрішній) у господарських судах України.

Робота системи здійснюється на підставі цього Кодексу, а також Положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему затверджується Вищою радою правосуддя за поданням Державної судової адміністрації України та після консультацій з Радою суддів України.

Як відомо створення ефективної системи документообігу, що орієнтована на реальну оптимізацію процесів обігу документальних потоків у межах певної структури, сьогодні є одним із основоположних факторів підвищення результативності функціонування будь-якої структури. Саме виконанню цих завдань і покликана практична реалізація впровадження ЄСІТС у системи господарських судів України.

Серед очевидних переваг автоматизації процесу документообігу судових органів варто насамперед виділити зменшення витрат на обробку паперових носіїв інформації, вивільнення штатних одиниць, які займалися такого роду діяльністю, а також підвищення якості правозастосовних рішень суду (судді) за рахунок оптимізації процедур пошуку, обробки та надання потрібної учасникові судового процесу інформації.

Таким чином, ЄСІТС забезпечує обмін документами (надсилання та отримання документів) в електронній формі між судами, між судом та учасниками судового процесу, між учасниками судового процесу, а також фіксування судового процесу і участь учасників судового процесу у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Використання такого інформаційного обладнання потребує інших підходів до взаємовідносин суду і учасників судового провадження, виводить їх на сучасний технологічний рівень стосовно використання та надання інформації. Так, наприклад суд направляє судові рішення та інші процесуальні документи учасникам судового процесу на їхні офіційні електронні адреси, вчиняє інші процесуальні дії в електронній формі із застосуванням ЄСІТС в порядку, визначеному цим Кодексом та Положенням про ЄСІТС.

Все це потребує зустрічних зусиль та певних дій від учасників господарського провадження, а саме адвокати, нотаріуси, приватні виконавці, арбітражні керуючі, судові експерти, державні органи, органи місцевого самоврядування та суб'єкти господарювання державного та комунального секторів економіки реєструють офіційні електронні адреси в ЄСІТС в обов'язковому порядку. Інші особи реєструють свої офіційні електронні адреси в добровільному порядку.

Реєстрація у системі надає зареєстрованим особам, певні переваги щодо отримання необхідної інформації у зручній електронній формі, що значно прискорює цю процедуру – суд вручає будь-які документи у справах, в яких такі особи беруть участь, виключно в електронній формі, шляхом їх направлення на офі-

ційні електронні адреси таких осіб, що не позбавляє їх права отримати копію судового рішення у паперовій формі за окремою заявою.

Взагалі така реєстрація в не позбавляє права на подання документів до суду в паперовій формі.

Рівень технічного і технологічного забезпечення системи дозволяє без перешкод подати процесуальні, інші документи, вчинити інші процесуальні дії в електронній формі виключно за допомогою ЄСТІС, з використанням власного електронного цифрового підпису, прирівняного до власноручного підпису відповідно до Закону України «Про електронний цифровий підпис», якщо інше не передбачено цим Кодексом.

Інші можливості ЄСТІС викладені у ст. 7 цього Кодексу.

Несанкціоноване втручання в роботу ЄСТІС та в автоматизований розподіл справ між суддями тягне за собою відповідальність, установлену законом.

ЄСТІС підлягає захисту із застосуванням комплексної системи захисту інформації з підтвердженою відповідністю.

Звертаємо окрему увагу на нову редакцію ч. 6 статті згідно із Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів».

До суб'єктів, яких ця стаття зобов'язує реєструвати свої електронні адреси у Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі, відтепер відносяться й особи, що провадять клірингову діяльність у значенні, наведеному в Законі України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки». Практична доцільність цієї вимоги підкреслюється приписами ч. 13 ст. 242 цього Кодексу.

Стаття 7. Рівність перед законом і судом

1. Правосуддя в господарських судах здійснюється на засадах рівності всіх юридичних осіб незалежно від організаційно-правової форми, форми власності, підпорядкування, місцезнаходження, місця створення та реєстрації, законодавства, відповідно до якого створена юридична особа, та інших обставин; рівності всіх фізичних осіб незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного і соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак; рівності фізичних та юридичних осіб незалежно від будь-яких ознак чи обставин.

У сучасних умовах загальноєвропейської демократії **принцип рівності перед законом** є беззаперечним юридичним стандартом, який закріплено у ст. 7 Загальної декларації прав людини і у ст. 24 Конституції України.

Принцип рівності перед законом знаходить своє логічне продовження у **принципі рівності перед судом** (згідно з п. 2 ч. 3 ст.129 Конституції України рі-

вність усіх учасників судового процесу перед законом і судом є однією з основних засад судочинства).

Таким чином стаття коментована визначає саме загальний правовий стандарт у реалізації принципів рівності перед судом і законом.

Процесуальна рівність (засада рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом) забезпечує гарантії доступності до правосуддя та реалізації права на судовий захист, закріпленого в частині першій статті 55 Конституції України. Ця засада є похідною від загального принципу рівності громадян перед законом, визначеного частиною першою статті 24 Основного Закону України, і стосується, зокрема, сфери судочинства.

Рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом передбачає єдиний правовий режим, який забезпечує реалізацію їхніх процесуальних прав.

Принцип рівності перед судом є основою сучасної концепції справедливого правосуддя. Для кожної людини у правовій державі насамперед важливо мати доступ до правосуддя і можливість вільно, швидко, безперешкодно реалізувати право на судовий захист незалежно від належності до певної соціальної групи або інших персональних характеристик особи.

Стаття 8. Гласність судового процесу

1. Розгляд справ у господарських судах проводиться усно і відкрито, крім випадків, передбачених цим Кодексом.
2. Будь-яка особа має право бути присутньою у відкритому судовому засіданні. Від особи, яка бажає бути присутньою у судовому засіданні, забороняється вимагати будь-які документи, крім документа, що посвідчує особу.
3. Особи, які бажають бути присутніми у судовому засіданні, допускаються до зали судових засідань до початку судового засідання або під час перерви.
4. Суд може видалити із зали судових засідань осіб, які перешкоджають веденню судового засідання, здійсненню прав або виконанню обов'язків учасників судового процесу або судді, порушують порядок у залі суду.
5. Особи, присутні в залі судового засідання, представники засобів масової інформації можуть проводити у залі судового засідання фотозйомку, відео- та аудіозапис з використанням портативних відео- та аудіотехнічних засобів без отримання окремого дозволу суду, але з урахуванням обмежень, встановлених цим Кодексом.
6. Трансляція судового засідання здійснюється з дозволу суду. Якщо всі учасники справи беруть участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції, здійснюється транслявання перебігу судового засідання в мережі Інтернет в обов'язковому порядку.
7. Проведення в залі судового засідання фотозйомки, відеозапису, а також трансляція судового засідання повинні здійснюватися без створення перешкод у ве-

денні засідання і здійсненні учасниками судового процесу їхніх процесуальних прав.

8. Розгляд справи у закритому судовому засіданні проводиться у випадках, коли відкритий судовий розгляд може мати наслідком розголошення таємної чи іншої інформації, що охороняється законом, необхідності захисту особистого та сімейного життя людини, а також в інших випадках, установлених законом.

9. Про розгляд справи у закритому судовому засіданні постановляється ухвала. Суд ухвалою може оголосити судові засідання закритим повністю або закритою його частину.

10. Розгляд справи та вчинення окремих процесуальних дій у закритому судовому засіданні проводяться з додержанням правил здійснення судочинства в господарських судах. Під час такого розгляду можуть бути присутні лише учасники справи, а в разі необхідності – свідки, експерти, спеціалісти, перекладачі. Суд попереджає зазначених осіб про обов'язок не розголошувати інформацію, для забезпечення захисту якої розгляд справи або вчинення окремих процесуальних дій відбувається в закритому судовому засіданні.

11. Використання систем відеоконференц-зв'язку та транслявання перебігу судового засідання в мережі Інтернет у закритому судовому засіданні не допускаються.

12. Якщо під час закритого судового засідання буде встановлено, що інформація, для забезпечення нерозголошення якої розгляд справи або вчинення окремих процесуальних дій відбувалися в закритому судовому засіданні, вже є публічно доступною або обмеження доступу до інформації є безпідставним чи не відповідає закону, суд постановляє ухвалу про подальший розгляд справи у відкритому судовому засіданні.

13. Розгляд справи здійснюється в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами, якщо цим Кодексом не передбачено повідомлення учасників справи. У такому випадку судові засідання не проводиться.

14. Суд під час розгляду справи в судовому засіданні здійснює повне фіксування його перебігу за допомогою відео- та (або) звукозаписувального технічного засобу, крім випадків, передбачених цим Кодексом. Порядок такого фіксування встановлюється цим Кодексом.

15. Офіційним записом судового засідання є лише технічний запис, здійснений судом у порядку, передбаченому цим Кодексом.

16. Судове рішення (повне або скорочене), ухвалене у відкритому судовому засіданні, оголошується прилюдно у порядку, визначеному цим Кодексом.

17. Якщо судовий розгляд проводився в закритому судовому засіданні, прилюдно оголошується лише вступна та резолютивна частини рішення, якщо такі частини не містять інформації, для забезпечення захисту якої розгляд справи або

вчинення окремих процесуальних дій проводилися в закритому судовому засіданні. Якщо вступна та (або) резолютивна частини рішення містять таку інформацію, їх оголошення здійснюється в закритому судовому засіданні.

18. Якщо судові рішення оголошується прилюдно, учасники справи, інші особи, присутні у залі судового засідання, представники засобів масової інформації можуть проводити в залі судового засідання фотозйомку, відеозапис, транслявання оголошення рішення по радіо і телебаченню, в мережі Інтернет.

Стаття коментована визначає застосування принципу **гласності** судового процесу стосовно господарського судочинства.

Загальний зміст принципу гласності і відкритості судового процесу полягає в забезпеченні кожній особі, справа якої розглядається в суді, права знати про результати її розгляду. Також не слід забувати, що за приписами Закону України «Про доступ до судових рішень» зміст судових рішень, розміщений на офіційному веб-порталі судової влади, може бути доступний кожному громадянину. Це сприяє підвищенню відповідальності судді за прийняте ним рішення.

Таким чином розгляд справ у всіх судах України є відкритим. Слухання справ в закритому судовому засіданні припускається лише у випадках, установлених законом, з дотриманням при цьому всіх правил судочинства. Але навіть у цьому разі особі, стосовно якої розглядається справа в суді, гарантується право бути присутньою при проголошенні судового рішення в її справі, а також отримання його копії.

Судові рішення (повне або скорочене), ухвалене у відкритому судовому засіданні, оголошується прилюдно у порядку, визначеному цим Кодексом.

Коли ж судовий розгляд відбувався в закритому судовому засіданні, прилюдно оголошується лише вступна та резолютивна частини рішення, якщо такі частини не містять інформацію, для забезпечення захисту якої розгляд справи або вчинення окремих процесуальних дій відбувались в закритому судовому засіданні. Коли вступна та (або) резолютивна частина рішення містять таку інформацію, їх оголошення здійснюється в закритому судовому засіданні.

Також має значення, що закон в цілому і цей Кодекс зокрема гарантує будь-якій особі право бути присутньою у відкритому судовому засіданні. Від особи, яка бажає бути присутньою у судовому засіданні, забороняється вимагати будь-які документи, крім документа, що посвідчує особу. Ч.ч. 3-4 цієї статті більш докладно визначає реалізацію цього права.

Ч. 5 визначає право на використання портативних відео- та аудіотехнічних засобів без отримання окремого дозволу суду для здійснення у залі судового засідання фотозйомки, відео- та аудіо запису. Обмеження цього права чітко визначені законом. Слід при цьому пам'ятати, що офіційним записом судового засідання є лише технічний запис, здійснений судом у порядку, передбаченому цим Кодексом.

Зміст

ВСТУП.....	3
ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ	
Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	6
<i>Глава 1. Основні положення.....</i>	<i>6</i>
Стаття 1. Призначення Господарського процесуального кодексу України.....	6
Стаття 2. Завдання та основні засади господарського судочинства.....	6
Стаття 3. Законодавство про господарське судочинство.....	8
Стаття 4. Право на звернення до господарського суду.....	8
Стаття 5. Способи судового захисту.....	10
Стаття 6. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система.....	11
Стаття 7. Рівність перед законом і судом.....	15
Стаття 8. Гласність судового процесу.....	16
Стаття 9. Відкритість інформації щодо справи.....	19
Стаття 10. Мова господарського судочинства.....	21
Стаття 11. Верховенство права та джерела права, що застосовуються судом.....	21
Стаття 12. Форми господарського судочинства.....	24
Стаття 13. Змагальність сторін.....	25
Стаття 14. Диспозитивність господарського судочинства.....	26
Стаття 15. Пропорційність у господарському судочинстві.....	27
Стаття 16. Правнича допомога.....	27
Стаття 17. Право на перегляд справи та оскарження судового рішення.....	29
Стаття 18. Обов'язковість судових рішень.....	29
Стаття 19. Основні положення досудового врегулювання спору.....	30
<i>Глава 2. Юрисдикція.....</i>	<i>31</i>
§ 1. Предметна та суб'єктна юрисдикція господарських судів.....	31
Стаття 20. Справи, що відносяться до юрисдикції господарських судів.....	31
Стаття 21. Юрисдикція господарських судів щодо кількох пов'язаних між собою вимог.....	35
Стаття 22. Право сторін на передачу спору на розгляд третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу.....	35
Стаття 23. Право сторін на передачу спору на розгляд іноземного суду.....	36
§ 2. Інстанційна юрисдикція.....	36
Стаття 24. Суд першої інстанції.....	36
Стаття 25. Суд апеляційної інстанції.....	37
Стаття 26. Суд касаційної інстанції.....	38
§ 3. Територіальна юрисдикція (підсудність).....	38
Стаття 27. Пред'явлення позову за місцезнаходженням чи місцем проживання відповідача.....	38
Стаття 28. Підсудність справ, у яких однією із сторін є суд або суддя.....	39
Стаття 29. Підсудність справ за вибором позивача.....	40
Стаття 30. Виключна підсудність справ.....	41
Стаття 31. Передача справ з одного суду до іншого суду.....	43
<i>Глава 3. Склад суду. Відводи.....</i>	<i>44</i>

Стаття 32. Визначення складу господарського суду.....	44
Стаття 33. Одноособовий або колегіальний розгляд	48
Стаття 34. Порядок вирішення питань при колегіальному розгляді справи.....	49
Стаття 35. Підстави для відводу (самовідводу) судді.....	50
Стаття 36. Недопустимість повторної участі судді у розгляді справи	51
Стаття 37. Підстави для відводу (самовідводу) секретаря судового засідання, експерта, спеціаліста, перекладача	52
Стаття 38. Заяви про самовідводи та відводи	52
Стаття 39. Порядок вирішення заявленого відводу та самовідводу	54
Стаття 40. Наслідки відводу суду (судді).....	56
<i>Глава 4. Учасники судового процесу</i>	<i>57</i>
<i>§ 1. Учасники справи</i>	<i>57</i>
Стаття 41. Склад учасників справи.....	57
Стаття 42. Права та обов'язки учасників справи.....	58
Стаття 43. Неприпустимість зловживання процесуальними правами.....	60
Стаття 44. Процесуальна правоздатність та процесуальна дієздатність	61
Стаття 45. Сторони в судовому процесі	63
Стаття 46. Процесуальні права та обов'язки сторін.....	63
Стаття 47. Участь у справі кількох позивачів або відповідачів	65
Стаття 48. Залучення до участі у справі співвідповідача. Заміна неналежного відповідача	66
Стаття 49. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору.....	67
Стаття 50. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору	68
Стаття 51. Наслідки незалучення у справу третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору	70
Стаття 52. Процесуальне правонаступництво	71
Стаття 53. Участь у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб	71
Стаття 54. Особливості участі у судовому процесі осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах юридичної особи у спорах про відшкодування збитків, заподіяних їй посадовою особою	74
Стаття 55. Процесуальні права органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб	75
<i>§ 2. Представники</i>	<i>76</i>
Стаття 56. Участь у справі представника.....	76
Стаття 57. Законні представники.....	77
Стаття 58. Особи, які можуть бути представниками	78
Стаття 59. Особи, які не можуть бути представниками.....	79
Стаття 60. Документи, що підтверджують повноваження представників	80
Стаття 61. Повноваження представника в суді.....	81
<i>§ 3. Інші учасники судового процесу.....</i>	<i>82</i>
Стаття 62. Склад інших учасників судового процесу	82
Стаття 63. Помічник судді.....	82
Стаття 64. Секретар судового засідання	84
Стаття 65. Судовий розпорядник	85
Стаття 66. Свідок.....	88
Стаття 67. Особи, які не можуть бути допитані як свідки.....	89
Стаття 68. Відмова свідка від давання показань на вимогу суду.....	91

Стаття 69. Експерт.....	91
Стаття 70. Експерт з питань права.....	94
Стаття 71. Спеціаліст.....	94
Стаття 72. Перекладач.....	95
<i>Глава 5. Докази та доказування.....</i>	<i>98</i>
<i>§ 1. Основні положення про докази.....</i>	<i>98</i>
Стаття 73. Докази.....	98
Стаття 74. Обов'язок доказування і подання доказів.....	99
Стаття 75. Підстави звільнення від доказування.....	100
Стаття 76. Належність доказів.....	102
Стаття 77. Допустимість доказів.....	102
Стаття 78. Достовірність доказів.....	103
Стаття 79. Достатність доказів.....	103
Стаття 80. Подання доказів.....	105
Стаття 81. Витребування доказів.....	107
Стаття 82. Огляд доказів за їх місцезнаходженням.....	109
Стаття 83. Огляд речових доказів, що швидко псуються.....	110
Стаття 84. Судові доручення щодо збирання доказів.....	111
Стаття 85. Виконання судових доручень щодо збирання доказів.....	111
Стаття 86. Оцінка доказів.....	112
<i>§ 2. Показання свідків.....</i>	<i>113</i>
Стаття 87. Показання свідка.....	113
Стаття 88. Заява свідка.....	114
Стаття 89. Виклик свідка.....	116
Стаття 90. Письмове опитування учасників справи як свідків.....	117
<i>§ 3. Письмові докази.....</i>	<i>119</i>
Стаття 91. Письмові докази.....	119
Стаття 92. Зберігання та повернення оригіналів письмових доказів.....	120
<i>§ 4. Речові докази.....</i>	<i>121</i>
Стаття 93. Речові докази.....	121
Стаття 94. Зберігання речових доказів.....	121
Стаття 95. Повернення речових доказів.....	122
<i>§ 5. Електронні докази.....</i>	<i>123</i>
Стаття 96. Електронні докази.....	123
Стаття 97. Зберігання та повернення оригіналів електронних доказів.....	124
<i>§ 6. Висновок експерта.....</i>	<i>124</i>
Стаття 98. Вимоги до висновку експерта.....	124
Стаття 99. Призначення експертизи судом.....	128
Стаття 100. Ухвала про призначення експертизи.....	130
Стаття 101. Проведення експертизи на замовлення учасників справи.....	131
Стаття 102. Збирання матеріалів для проведення експертизи.....	132
Стаття 103. Проведення експертизи.....	133
Стаття 104. Оцінка висновку експерта судом.....	134
Стаття 105. Комісійна експертиза.....	135
Стаття 106. Комплексна експертиза.....	135
Стаття 107. Додаткова або повторна експертиза.....	136
<i>§ 7. Висновок експерта у галузі права.....</i>	<i>136</i>

Стаття 108. Зміст висновку експерта у галузі права	136
Стаття 109. Оцінка висновку експерта у галузі права судом	137
§ 8. <i>Забезпечення доказів</i>	137
Стаття 110. Підстави та порядок забезпечення доказів	137
Стаття 111. Заява про забезпечення доказів	139
Стаття 112. Розгляд заяви про забезпечення доказів	140
<i>Глава 6. Процесуальні строки</i>	142
Стаття 113. Види процесуальних строків	142
Стаття 114. Розумність процесуальних строків	142
Стаття 115. Обчислення процесуальних строків	143
Стаття 116. Початок і закінчення процесуальних строків	143
Стаття 117. Зупинення процесуальних строків	144
Стаття 118. Наслідки пропуску процесуальних строків	145
Стаття 119. Поновлення та продовження процесуальних строків	145
<i>Глава 7. Судові виклики і повідомлення</i>	146
Стаття 120. Повідомлення і виклики, що здійснюються судом	146
Стаття 121. Зміст ухвали про повідомлення чи виклик	148
Стаття 122. Офіційне оприлюднення оголошень у справах	149
<i>Глава 8. Судові витрати</i>	151
Стаття 123. Види судових витрат	151
Стаття 124. Попереднє визначення суми судових витрат	152
Стаття 125. Забезпечення та попередня оплата судових витрат	153
Стаття 126. Витрати на професійну правничу допомогу	155
Стаття 127. Витрати, пов'язані із залученням (викликом) свідків, експертів, спеціалістів, перекладачів, проведенням експертиз	157
Стаття 128. Витрати, пов'язані з витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів та вчиненням інших дій, необхідних для розгляду справи	158
Стаття 129. Розподіл судових витрат	159
Стаття 130. Розподіл витрат у разі визнання позову, закриття провадження у справі або залишення позову без розгляду	162
<i>Глава 9. Заходи процесуального примусу</i>	164
Стаття 131. Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу	164
Стаття 132. Види заходів процесуального примусу	165
Стаття 133. Попередження і видалення із залу судового засідання	165
Стаття 134. Тимчасове вилучення доказів для дослідження судом	166
Стаття 135. Штраф	166
<i>Глава 10. Забезпечення позову</i>	168
Стаття 136. Підстави для забезпечення позову	168
Стаття 137. Заходи забезпечення позову	169
Стаття 138. Порядок подання заяви про забезпечення позову	173
Стаття 139. Зміст і форма заяви	174
Стаття 140. Розгляд заяви про забезпечення позову	175
Стаття 141. Зустрічне забезпечення	177
Стаття 142. Скасування зустрічного забезпечення	179
Стаття 143. Заміна одного заходу забезпечення позову іншим	181
Стаття 144. Виконання ухвали про забезпечення позову	181
Стаття 145. Скасування заходів забезпечення позову	182

Стаття 146. Відшкодування збитків, заподіяних забезпеченням позову	184
Розділ II НАКАЗНЕ ПРОВАДЖЕННЯ	185
Стаття 147. Стягнення на підставі судового наказу	185
Стаття 148. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ	186
Стаття 149. Підсудність	187
Стаття 150. Форма і зміст заяви про видачу судового наказу	187
Стаття 151. Судовий збір за подання заяви про видачу судового наказу	188
Стаття 152. Підстави для відмови у видачі судового наказу	188
Стаття 153. Наслідки відмови у видачі судового наказу	190
Стаття 154. Порядок розгляду заяв про видачу судового наказу	190
Стаття 155. Зміст судового наказу	191
Стаття 156. Надіслання боржникові копії судового наказу	192
Стаття 157. Форма і зміст заяви про скасування судового наказу та строки її подання	193
Стаття 158. Розгляд заяви про скасування судового наказу	194
Стаття 159. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачу	195
Стаття 160. Виправлення помилки в судовому наказі, визнання судового наказу таким, що не підлягає виконанню, відстрочення чи розстрочення або зміна способу та порядку його виконання	195
Розділ III ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ	195
<i>Глава 1. Письмові заяви учасників справи</i>	195
§ 1. Заяви по суті справи	196
Стаття 161. Види та зміст заяв по суті справи	196
Стаття 162. Позовна заява	197
Стаття 163. Ціна позову	198
Стаття 164. Документи, що додаються до позовної заяви	199
Стаття 165. Відзив	200
Стаття 166. Відповідь на відзив	202
Стаття 167. Заперечення	202
Стаття 168. Пояснення третьої особи щодо позову або відзиву	203
§ 2. Заяви з процесуальних питань	203
Стаття 169. Заяви, клопотання і заперечення	203
Стаття 170. Загальні вимоги до форми та змісту письмової заяви, клопотання, заперечення	204
<i>Глава 2. Відкриття провадження у справі</i>	205
Стаття 171. Пред'явлення позову	205
Стаття 172. Надіслання копії позовної заяви і доданих до неї документів	206
Стаття 173. Об'єднання і роз'єднання позовів	207
Стаття 174. Залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви	208
Стаття 175. Відмова у відкритті провадження у справі	212
Стаття 176. Відкриття провадження у справі	214
<i>Глава 3. Підготовче провадження</i>	217
Стаття 177. Завдання та строк підготовчого провадження	217
Стаття 178. Подання відзиву	219
Стаття 179. Подання пояснень третіх осіб щодо позову або відзиву	220
Стаття 180. Пред'явлення зустрічного позову	220
Стаття 181. Мета і строк проведення підготовчого засідання	221
Стаття 182. Підготовче засідання	221

Стаття 183. Порядок проведення підготовчого засідання.....	223
Стаття 184. Подання відповіді на відзив та заперечення.....	224
Стаття 185. Судові рішення у підготовчому засіданні.....	225
<i>Глава 4. Врегулювання спору за участю судді.....</i>	<i>226</i>
Стаття 186. Підстави проведення врегулювання спору за участю судді.....	226
Стаття 187. Порядок призначення врегулювання спору за участю судді.....	227
Стаття 188. Порядок проведення врегулювання спору за участю судді.....	228
Стаття 189. Припинення врегулювання спору за участю судді.....	230
Стаття 190. Строк проведення врегулювання спору за участю судді.....	231
<i>Глава 5. Відмова позивача від позову. Мирова угода сторін.....</i>	<i>232</i>
Стаття 191. Відмова позивача від позову, визнання позову відповідачем.....	232
Стаття 192. Мирова угода сторін.....	233
Стаття 193. Виконання мирової угоди.....	235
<i>Глава 6. Розгляд справи по суті.....</i>	<i>235</i>
<i>§ 1. Загальні положення.....</i>	<i>235</i>
Стаття 194. Завдання розгляду справи по суті.....	235
Стаття 195. Строки розгляду справи по суті.....	235
Стаття 196. Судове засідання.....	236
Стаття 197. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.....	237
Стаття 198. Головуючий у судовому засіданні.....	239
Стаття 199. Звертання до суду у судовому засіданні.....	240
Стаття 200. Порядок у судовому засіданні.....	240
<i>§ 2. Відкриття розгляду справи по суті.....</i>	<i>241</i>
Стаття 201. Відкриття судового засідання.....	241
Стаття 202. Наслідки неявки в судове засідання учасника справи.....	242
Стаття 203. Наслідки неявки в судове засідання свідка, експерта, спеціаліста, перекладача.....	244
Стаття 204. Оголошення складу суду.....	244
Стаття 205. Роз'яснення прав та обов'язків.....	245
Стаття 206. Видалення свідків із зали судового засідання.....	245
Стаття 207. Розгляд заяв та клопотань.....	245
<i>§ 3. З'ясування обставин справи та дослідження доказів.....</i>	<i>246</i>
Стаття 208. Вступне слово учасників справи.....	246
Стаття 209. Порядок з'ясування обставин справи та дослідження доказів.....	247
Стаття 210. Дослідження доказів.....	247
Стаття 211. Порядок допиту свідків.....	248
Стаття 212. Використання свідком письмових записів.....	250
Стаття 213. Допит сторін, третіх осіб, їх представників як свідків.....	250
Стаття 214. Дослідження письмового висновку експерта.....	251
Стаття 215. Консультації та роз'яснення спеціаліста.....	251
Стаття 216. Відкладення розгляду справи або перерва в судовому засіданні.....	252
Стаття 217. Закінчення з'ясування обставин та перевірки їх доказами.....	253
<i>§ 4. Судові дебати та ухвалення рішення.....</i>	<i>254</i>
Стаття 218. Судові дебати.....	254
Стаття 219. Вихід суду для ухвалення рішення.....	254
Стаття 220. Тасмниця нарадчої кімнати.....	255
Стаття 221. Ухвалення рішення про судові витрати.....	255

<i>Глава 7. Фіксування судового процесу</i>	256
Стаття 222. Фіксування судового засідання технічними засобами	256
Стаття 223. Протокол судового засідання.....	258
Стаття 224. Зауваження щодо технічного запису судового засідання, протоколу судового засідання та їх розгляд	259
Стаття 225. Порядок складання і оформлення протоколу вчинення окремої процесуальної дії	259
<i>Глава 8. Залишення позову без розгляду. Зупинення і закриття провадження у справі</i>	261
Стаття 226. Залишення позову без розгляду.....	261
Стаття 227. Обов'язок суду зупинити провадження у справі	262
Стаття 228. Право суду зупинити провадження у справі	263
Стаття 229. Строки, на які зупиняється провадження у справі.....	264
Стаття 230. Поновлення провадження у справі.....	265
Стаття 231. Закриття провадження у справі	265
<i>Глава 9. Судові рішення</i>	268
Стаття 232. Види судових рішень.....	268
Стаття 233. Порядок ухвалення судових рішень.....	268
Стаття 234. Зміст ухвали суду.....	270
Стаття 235. Набрання ухвалою законної сили.....	270
Стаття 236. Законність і обґрунтованість судового рішення	271
Стаття 237. Питання, які вирішує суд під час ухвалення рішення суду	272
Стаття 238. Зміст рішення	273
Стаття 239. Визначення порядку і строку виконання рішення суду, забезпечення його виконання	276
Стаття 240. Проголошення рішення.....	276
Стаття 241. Набрання рішенням суду законної сили	278
Стаття 242. Вручення судового рішення.....	278
Стаття 243. виправлення описок та арифметичних помилок	280
Стаття 244. Додаткове рішення.....	281
Стаття 245. Роз'яснення судового рішення	282
Стаття 246. Окрема ухвала	283
<i>Глава 10. Розгляд справ у порядку спрощеного позовного провадження</i>	284
Стаття 247. Справи, що розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження.....	284
Стаття 248. Строк розгляду справи у порядку спрощеного позовного провадження.....	287
Стаття 249. Клопотання про розгляд справи у порядку спрощеного позовного провадження.....	287
Стаття 250. Вирішення питання про розгляд справи у порядку спрощеного позовного провадження	288
Стаття 251. Особливості подання заяв по суті справи у спрощеному позовному провадженні	289
Стаття 252. Особливості розгляду справи у порядку спрощеного позовного провадження.....	289
Розділ IV ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ	291
<i>Глава 1. Апеляційне провадження</i>	291
§ 1. Апеляційна скарга	291
Стаття 253. Суди апеляційної інстанції.....	291

Стаття 254. Право апеляційного оскарження	292
Стаття 255. Апеляційні скарги на ухвали суду першої інстанції.....	292
Стаття 256. Строк на апеляційне оскарження	294
Стаття 257. Порядок подання апеляційної скарги.....	295
Стаття 258. Форма і зміст апеляційної скарги	295
Стаття 259. Надсилання копії апеляційної скарги сторонам у справі	297
§ 2. Відкриття апеляційного провадження	297
Стаття 260. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги.....	297
Стаття 261. Відмова у відкритті апеляційного провадження	298
Стаття 262. Відкриття апеляційного провадження	300
Стаття 263. Відзив на апеляційну скаргу	300
Стаття 264. Закриття апеляційного провадження	301
Стаття 265. Приєднання до апеляційної скарги	302
Стаття 266. Доповнення, зміна або відкликання апеляційної скарги або відмова від неї.....	302
§ 3. Апеляційний розгляд	303
Стаття 267. Підготовка розгляду справи судом апеляційної інстанції.....	303
Стаття 268. Призначення справи до розгляду в суді апеляційної інстанції.....	304
Стаття 269. Межі перегляду справи в суді апеляційної інстанції.....	305
Стаття 270. Порядок розгляду апеляційної скарги.....	305
Стаття 271. Порядок розгляду апеляційної скарги на ухвалу суду першої інстанції.....	307
Стаття 272. Порядок розгляду апеляційної скарги, що надійшла до суду апеляційної інстанції після закінчення апеляційного розгляду справи	307
Стаття 273. Строк розгляду апеляційної скарги	308
Стаття 274. Відмова позивача від позову та мирова угода сторін	309
Стаття 275. Повноваження суду апеляційної інстанції.....	309
Стаття 276. Підстави для залишення апеляційної скарги без задоволення, а судового рішення без змін	310
Стаття 277. Підстави для скасування судового рішення повністю або частково та ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення.....	310
Стаття 278. Підстави для скасування судового рішення повністю або частково із закриттям провадження у справі або залишенням позову без розгляду у відповідній частині	313
Стаття 279. Підстави для скасування судового рішення і направлення справи для розгляду до іншого суду першої інстанції за встановленою підсудністю	314
Стаття 280. Підстави для скасування ухвали суду, що перешкоджає подальшому провадженню у справі, і направлення справи для продовження розгляду до суду першої інстанції	314
Стаття 281. Порядок ухвалення судових рішень судом апеляційної інстанції.....	314
Стаття 282. Постанова суду апеляційної інстанції.....	315
Стаття 283. Проголошення постанови судом апеляційної інстанції	316
Стаття 284. Законна сила постанови суду апеляційної інстанції.....	317
Стаття 285. Вручення судових рішень суду апеляційної інстанції.....	317
Стаття 285 ¹ . Повернення справи	317

Глава 2. Касаційне провадження	317
§ 1. Касаційна скарга	317
Стаття 286. Суд касаційної інстанції	317
Стаття 287. Право касаційного оскарження.....	318
Стаття 288. Строк на касаційне оскарження.....	320
Стаття 289. Порядок подання касаційної скарги.....	321
Стаття 290. Форма і зміст касаційної скарги	321
Стаття 291. Надсилання копії касаційної скарги сторонам у справі	323
§ 2. Відкриття касаційного провадження.....	323
Стаття 292. Залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги.....	323
Стаття 293. Відмова у відкритті касаційного провадження	324
Стаття 294. Відкриття касаційного провадження у справі	325
Стаття 295. Відзив на касаційну скаргу	327
Стаття 296. Закриття касаційного провадження.....	327
Стаття 297. Приєднання до касаційної скарги.....	328
Стаття 298. Доповнення, зміна або відкликання касаційної скарги або відмова від неї.....	328
§ 3. Касаційний розгляд.....	329
Стаття 299. Підготовка справи до касаційного розгляду.....	329
Стаття 300. Межі розгляду справи судом касаційної інстанції.....	329
Стаття 301. Порядок розгляду касаційної скарги.....	331
Стаття 302. Підстави для передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду.....	332
Стаття 303. Порядок передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду.....	333
Стаття 304. Касаційні скарги на ухвали господарських судів	335
Стаття 305. Порядок розгляду касаційної скарги, що надійшла до суду касаційної інстанції після закінчення розгляду касаційної скарги іншої особи.....	335
Стаття 306. Строк розгляду касаційної скарги	336
Стаття 307. Відмова позивача від позову та мирова угода сторін	336
Стаття 308. Повноваження суду касаційної інстанції.....	337
Стаття 309. Підстави для залишення касаційної скарги без задоволення, а судових рішень – без змін.....	338
Стаття 310. Підстави для повного або часткового скасування рішень і передачі справи повністю або частково на новий розгляд або для продовження розгляду	338
Стаття 311. Підстави для скасування судових рішень повністю або частково і ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення.....	340
Стаття 312. Підстави для скасування постанови суду апеляційної інстанції повністю або частково і залишення в силі судового рішення суду першої інстанції у відповідній частині.....	341
Стаття 313. Підстави для скасування рішення повністю або частково із закриттям провадження в справі або залишенням позову без розгляду у відповідній частині	341
Стаття 314. Порядок ухвалення судових рішень судом касаційної інстанції.....	344
Стаття 315. Постанова суду касаційної інстанції	344

Стаття 316. Обов'язковість вказівок, що містяться у постанові суду касаційної інстанції	346
Стаття 317. Законна сила постанови суду касаційної інстанції	346
Стаття 318. Вручення судових рішень суду касаційної інстанції	347
Стаття 319. Повернення справ	347
Глава 3. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.....	348
Стаття 320. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами	348
Стаття 321. Порядок і строк подання заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами	351
Стаття 322. Форма і зміст заяви	352
Стаття 323. Відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами	353
Стаття 324. Відмова від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами та її наслідки	354
Стаття 325. Порядок перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами	355
Розділ V ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПИТАННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ У ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВАХ	357
Стаття 326. Обов'язковість судових рішень	357
Стаття 327. Звернення судових рішень до виконання	357
Стаття 328. виправлення помилки у виконавчому документі та визнання його таким, що не підлягає виконанню	360
Стаття 329. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання	361
Стаття 330. Мирова угода в процесі виконання	361
Стаття 331. Відстрочення або розстрочення виконання судового рішення, зміна способу та порядку виконання судового рішення	362
Стаття 332. Зупинення виконання судового рішення	364
Стаття 333. Поворот виконання рішення, постанови	365
Стаття 334. Заміна сторони виконавчого провадження	366
Стаття 335. Визначення частки майна боржника у майні, яким він володіє спільно з іншими особами	367
Стаття 336. Звернення стягнення на грошові кошти, що належать іншим особам, та нерухоме майно, право власності на яке не зареєстровано в установленому порядку	368
Стаття 337. Тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України	370
Стаття 338. Підсудність справ	371
Розділ VI СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ	371
Стаття 339. Право на звернення із скаргою до суду	371
Стаття 340. Подання скарги	372
Стаття 341. Строки для звернення із скаргою	372
Стаття 342. Розгляд скарги	372
Стаття 343. Судове рішення за скаргою	373
Стаття 344. Розподіл витрат, пов'язаних з розглядом скарги	373
Стаття 345. Виконання ухвали суду	374
Розділ VII ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ТРЕТЕЙСЬКИХ СУДІВ ТА ПРО ВИДАЧУ НАКАЗІВ НА ПРИМУСОВЕ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ТРЕТЕЙСЬКИХ СУДІВ	374

<i>Глава 1. Оскарження рішення третейського суду</i>	374
Стаття 346. Порядок оскарження рішення третейського суду.....	374
Стаття 347. Форма і зміст заяви про скасування рішення третейського суду.....	375
Стаття 348. Підготовка справи до розгляду.....	377
Стаття 349. Судовий розгляд справи.....	377
Стаття 350. Підстави для скасування рішення третейського суду.....	379
Стаття 351. Ухвала суду у справі про оскарження рішення третейського суду.....	379
<i>Глава 2. Видача наказу на примусове виконання рішення третейського суду</i>	380
Стаття 352. Порядок видачі наказу на примусове виконання рішення третейського суду.....	380
Стаття 353. Форма і зміст заяви про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду.....	381
Стаття 354. Порядок розгляду заяви про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду.....	382
Стаття 355. Підстави для відмови у видачі наказу на примусове виконання рішення третейського суду.....	384
Стаття 356. Ухвала господарського суду про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду або про відмову у його видачі.....	385
Розділ VIII ВІДНОВЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИМ СУДОМ ВТРАЧЕНОГО СУДОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ	386
Стаття 357. Порядок відновлення втраченого судового провадження в господарській справі.....	386
Стаття 358. Особи, які мають право звертатися до суду із заявою про відновлення втраченого судового провадження.....	386
Стаття 359. Подання заяви про відновлення втраченого судового провадження.....	387
Стаття 360. Форма і зміст заяви про відновлення втраченого судового провадження.....	387
Стаття 361. Наслідки недодержання вимог до змісту заяви, залишення заяви без розгляду чи відмова у відкритті провадження за заявою.....	388
Стаття 362. Розгляд заяви про відновлення втраченого судового провадження.....	389
Стаття 363. Ухвала суду за наслідками розгляду заяви про відновлення втраченого судового провадження.....	391
Стаття 364. Звільнення заявника від судових витрат.....	391
Розділ IX ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ЗА УЧАСТЮ ІНОЗЕМНИХ ОСІБ	392
Стаття 365. Процесуальні права та обов'язки іноземних осіб.....	392
Стаття 366. Підсудність судам справ за участю іноземних осіб.....	392
Стаття 367. Звернення господарських судів із судовим дорученням до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави.....	392
Стаття 368. Зміст і форма судового доручення про надання правової допомоги.....	393
Стаття 369. Виконання в Україні судових доручень іноземних судів.....	395
Стаття 370. Виконання доручення іноземного суду про вручення виклику до суду чи інших документів.....	396
Стаття 371. Виконання судових доручень закордонними дипломатичними установами України.....	398
Розділ X ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ	399
Розділ XI ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ	400

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ
КОМЕНТАР
ГОСПОДАРСЬКОГО
ПРОЦЕСУАЛЬНОГО
КОДЕКСУ УКРАЇНИ

*За загальною редакцією
доктора юридичних наук **Короєда Сергія Олександровича***

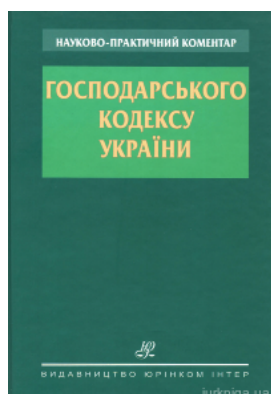
СТАНОМ НА 1 ЛЮТОГО 2022 РОКУ

Підписано до друку 01.02.2022. Формат 70x100 1/16.
Друк лазерний. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 34,15.

ТОВ «Видавничий дім «Професіонал»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 1533

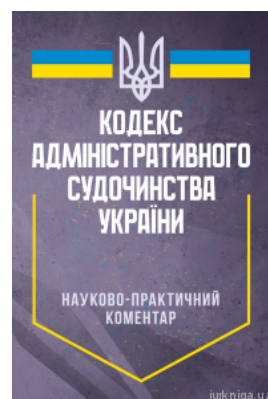
Книги, які можуть вас зацікавити

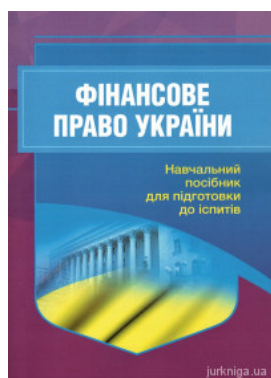
Науково-практичний
коментар
Господарського
кодексу України

Аграрне право України.
Навчальний посібник
для підготовки до
іспитів

Науково-практичний
коментар Кодексу
адміністративного
судочинства України

Фінансове право.
Навчальний посібник
для підготовки до
іспитів

Кодекс цивільного
захисту України

Цивільний
процесуальний кодекс
України

Перейти до галузі права
Господарське право та процес

[Перейти на сайт](#) →